

**PROGRAM
PODIZANJA SPOMENIKA OD ZNAČAJA ZA GRAD SARAJEVO
KOJIMA JE GRAD SARAJEVO INVESTITOR
ZA 2020. GODINU
(prijedlog)**

*Predlagač: Gradonačelnik
Obrađivač: Služba za urbano planiranje,
investicije, stambene i komunalne poslove*

Sarajevo, novembar 2019. godine

Na osnovi člana 26. stav (1), točka 2. Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 34/08), i člana 11. stav 3. Odluke o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 34/19) Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na svojoj sjednici održanoj donijelo je

(Prijedlog)

**PROGRAM
PODIZANJA SPOMENIKA OD ZNAČAJA ZA GRAD SARAJEVO
KOJIMA JE GRAD SARAJEVO INVESTITOR
ZA 2020. GODINU**

I

Programske aktivnosti u 2020. godini na podizanju spomenika od značaja za grad Sarajevo, kojima je Grad investitor, su kako slijedi.

1. Spomen obilježje žrtvama na Kazanima

Proces javne nabavke Idejnog rješenja spomeničkog kompleksa (spomenika i vanjskog uređenja sa pristupnom stazom) na lokalitet Kazani, sa ciljem dodjele nagrada za tri prvoizabrana rada u visini od 4.000,00KM se realizuje u skladu sa Planom javnih nabavki Grada Sarajeva za 2019. godinu. Po dobivanju odgovarajućeg idejnog rješenja uslijedit će nabavka izvedbenog projekta spomeničkog kompleksa, a zatim i usaglašavanje budućeg projektnog rješenja, te početak izvođenja radova.

Sa ciljem provođenja inicijative Gradskog vijeća Grada Sarajeva za podizanje Spomen obilježja žrtvama na Kazanima, Federacija BiH je doznala Gradu Sarajevu iznos od 5.000,00KM.

Po osnovu ovih sredstava, Grad Sarajevo je izvršio nabavku detaljnog geodetskog snimka lokaliteta, a što predstavlja osnovu za izradu tenderske dokumentacije za nabavku idejnog rješenja spomen obilježja, čiji bitan dio predstavlja uređenje lokaliteta i organizacija odgovarajućeg pristupa.

Dio dobivenih sredstava je u funkciji pribavljanja idejnog rješenja kompleksa. Za izradu **izvedbene projektne dokumentacije i početak izvođenja radova**, sredstva se planiraju u Budžetu Grada Sarajeva za 2020. godinu u okviru stavke „**Podizanje spomenika od značaja za grad Sarajevo**“ (pripadajući iznos za 2020. godinu će se procijeniti po prihvaćanju idejnog rješenja, a definisati po izradi glavnog projekta).

2. Spomenik Dariju Džamonji, Kemal Montenu i Esadu Arnautaliću

Proces javne nabavke Idejnog rješenja spomeničkog kompleksa (spomenika i vanjskog uređenja) na lokalitet Spomen parka Mirzi Delibašiću i Davorinu Popoviću, tako da se lokalitet u cjelini reorganizuje u spomen istaknutim javnim djelatnicima koji su obilježili jedno vrijeme u Gradu Sarajevu, a sa ciljem dodjele nagrada za tri prvoizabrana rada u visini od 4.000,00KM, realizuje se kako je to programirano za 2019. godinu.

2

Po dobivanju odgovarajućeg idejnog rješenja, uslijedit će nabavka glavnog projekta spomeničkog kompleksa. Za izradu **idejnog rješenja i izvedbene projektne**

dokumentacije, sredstva se planiraju u Budžetu Grada Sarajeva za 2020. godinu u okviru stavke „**Podizanje spomenika od značaja za grad Sarajevo**” (pripadajući iznos za 2020. godinu će se procijeniti po prihvaćanju idejnog rješenja, a definisati po izradi glavnog projekta).

3. **Spomen obilježje Kralju Tvrtku I Kotromaniću**

Grad Sarajevo će u 2020. godini provesti procedure nabavke **Idejnog rješenja spomenika** Kralju Tvrtku, na lokalitetu koji će (među ponuđenim) proizaći pri odabiru idejnog rješenja.

Za pribavljanje idejnog rješenja, te eventualnu izradu izvedbene projektne dokumentacije, sredstva se planiraju u Budžetu Grada Sarajeva za 2020. godinu u okviru stavke „**Podizanje spomenika od značaja za grad Sarajevo**”.

4. **Spomen obilježje za 25. pripadnika Zelenih beretki koji su poginuli 08.06.1992. godine u akciji oslobađanja kote 1162 – Vidikovac**

Grad Sarajevo planira podići spomen ploču na objektu izlazne stanice Trebevičke žičare sa imenima 25. pripadnika Zelenih beretki koji su poginuli 08.06.1992. godine u akciji oslobađanja kote 1162 – Vidikovac, a po prijedlogu koji je Gradu Sarajevu uputilo Udruženje organizatora otpora, veterana rata, dobrovoljaca, prvoboraca i branioca „**BOSNAE – ZELENE BERETKE**”,

Za izradu projektne dokumentacije i postavljanje ploče, sredstva se planiraju u Budžetu Grada Sarajeva za 2020. godinu u okviru stavke „**Podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo**”.

5. **Spomen obilježje „HVO Sarajevo”**

Grad Sarajevo predlaže da se u Programa podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo u 2020. uvrsti spomen-obilježje „HVO Sarajevo“.

Komisija za spomenike Gradskog vijeća je utvrdila da je ovaj spomenik od značaja za Grad Sarajevo, te tražila dopune inicijative u smislu idejnog rješenja i finansiranja.

U saradnji sa podnosiocem inicijative „Udruga organizatora otpora, umirovljenih i demobiliziranih branitelja HVO Sarajevo“, Grad Sarajevo je pribavio idejno rješenje i procjenu neophodnih iznosa sredstva za podizanje ovog spomenika.

Opredjeljenje Grada Sarajeva je da sam finansira podizanje ovog spomenika, te preduzme neophodne radnje ishodovanja svih potrebnih dozvola kako bi se ovaj projekat realizovao u 2020. godini. Sredstva se planiraju u Budžetu Grada Sarajeva za 2020. godinu u okviru stavke „**Podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo**”

II

Programom rada Gradskog vijeća Grada Sarajeva za 2019. godinu planirano je razmatranje Programa podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo 2019. godine i to u redovnom postupku, tako da se nacrt akta razmatra u septembru mjesecu.

Odlukom o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo, propisano je da se sredstva za podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor, planiraju na osnovi godišnjeg Programa podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor, a koji donosi Gradsko vijeće na prijedlog Gradonačelnika. Program se zasniva na inicijativama koje su dobile podršku Gradskog vijeća i za koje je Komisija za spomenike utvrdila da su inicijative za podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo, te uputila Gradonačelniku na obradu sa ciljem da Grad Sarajevo bude investitor podizanja spomenika.

Nacrtom Programa koji se razmatra predlaže se nastavak aktivnosti na realizaciji započetih projekata u 2019. godini i to izrada projektne dokumentacije i početak izvođenja radova za podizanje Spomen obilježje žrtvama na Kazanima i izrada projektne dokumentacije Spomenika Dariju Džamonji, Kemal Montenu i Esadu Arnautaliću.

Grad Sarajevo je raspisao Konkurs za izradu Idejnog rješenja spomeničkog kompleksa (spomenika i vanjskog uređenja sa pristupnom stazom) na lokalitet Kazani.

Poslije izbora tri nagrađena idejna rješenja i idejnog rješenja na osnovu kojeg će se realizovati nabavka usluge izrade izvedbenog projekta, uslijedit će postupak nabavke sa ciljem dodjele ugovora o izvođenju radova.

Podizanjem spomenika ima za cilj odati počast sarajevskim civilima koji su tokom opsade Sarajeva 1992. i 1993. godine na lokalitetu jame Kazani na Trebeviću dovedeni i ubijeni, a jama je korištena kao grobnica tamo ubijenih žrtava. Tačan broj žrtava još uvijek nije poznat, a iz jame na Kazanima nakon rata su izvađeni posmrtni ostaci 29 osoba. Podizanje spomenika ima za cilj i skidanje „hipoteke“ sa obrane Sarajeva i pripadnika Armije RBiH, jer je za zločine na Kazanima, pred Kantonalnim sudom u Sarajevu, osuđeno 14 pojedinaca nakon što su bosanskohercegovačke vlasti 26. oktobar 1993. godine, organizovale akciju „Trebević“ kako bi se zaustavili ovi zločini i obračunalo se sa zločincima u svojim redovima (tokom akcije je poginulo devet policajac koji su u njoj učestvovali).

Podizanjem spomenika u parku preko puta FIS-a ima za cilj odati počast građanima Sarajeva koji su obilježili vrijeme procvata sarajevske inventivnosti i kreativnosti i postizanja značajnih rezultata, a posebno u umjetnosti, kulturi i sportu, u drugoj polovini prošlog stoljeća, tako da se pored spomenika Mirzi Delibašiću i Davorinu Popoviću na ovom mjestu podignu spomenici i Dariju Džamonji, Kemal Montenu i Esadu Arnautaliću, za što su inicijative prihvaćene, te da se predvidi prostor za podizanje spomenika i drugim istaknutim sugrađanima koji su bili njihovi savremenici i svojim djelovanjem obilježili ovo doba. Cilj je i urediti postojeći prostor parka tako da bude jednostavno i sigurno dostupan svim kategorijama građana, postojeću fontanu zamijeniti novom usklađenom sa postavljenim ciljevima i prostornim okruženjem, te postojeće spomenike uklopiti u novo rješenje ili predložiti potpuno novi pristup.

Komisija za spomenike je svojim zaključkom utvrdila da je podizanje „Spomen obilježja Kemal Montenu i Dariju Džamonji“ u parku kraj Predsjedništva BiH, a preko puta FIS-a, podizanje spomenika od interesa za Grad Sarajevo u skladu sa članom 2. Odluke o podizanju spomenika od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 12/11 i 21/16), te zatražila da Gradonačelnik poduzme mjere za preispitivanje odnosa u prostoru, te statusa predmetnog parka u cjelini sa svih aspekata koji utiču na buduće rješenje, iniciranjem izrade donošenja urbanističkog

4

rješenja kojim će se jasno definisati spomenički kompleks, usklađen sa važećom planskom dokumentacijom višeg reda (kao što je to potrebno uraditi za realizaciju inicijative za podizanje

spomenika Esadu Arnautaliću u istom parku). Komisija za spomenike je tada iskazala svoje očekivanje da Grad Sarajevo ovu inicijativu Gradskog vijeća dalje obradi u skladu sa članom 6. Odluke o podizanju spomenika od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 12/11 i 21/16) i dostavi Komisiji za spomenike inicijativu sa kompletnom dokumentacijom, potrebnom za dalje postupanje Komisije.

Sa tim u vezi, a u skladu sa Programom podizanja spomenika u 2019. godini, pripremljen je konkurs za izradu Idejnog rješenja spomeničkog kompleksa (spomenika i vanjskog uređenja sa fontanom) na lokalitetu parka preko puta FIS-a. Konkurs će rezultirati izborom tri nagrađena idejna rješenja i idejnog rješenja na osnovi kojeg će se izraditi izvedbeni projekt, a koji će biti osnova za ugovaranje izvođenja radova.

Iako inicijativa za podizanje spomen obilježja Kralju Tvrtku I Kotromaniću koja je ocijenjena inicijativom za podizanje spomenika od interesa za Grada Sarajevo, nije bila kompletna, ocijenjeno je da bi Grada Sarajevo kao glavni grad, mogao preuzeti ovu inicijativu i da bi trebao biti investitor podizanju ovog spomenika.

Podizanje spomenika ima za cilj obilježiti vladavinu, najprije bana, a zatim kralja Bosne – kralja Tvrtka I Kotromanića (1338.–1391). Historičari evidentiraju da je za njegove vladavine država bila politički stabilna i da je tada ostvaren značajan kulturni i duhovni napredak, te da se razvijaju gradovi, trgovina i rudarstvo. Neki historičari bilježe da se, odmah nakon Tvrtkovog krunisanja, pojavilo i prvo kovanje zlatnog novca na južnoslavenskim prostorima. Evidentira se ulazak zlatnog ljiljana (*lilium bosniacum*) u bosansku heraldiku za njegove vladavine. Povijesni izvori navode na zaključak da je za vrijeme Tvrtkove vladavine Bosna bila najsnažnija južnoslavenska zemlja tog doba, a sam Tvrtko najveći vladar u historiji srednjovjekovne Bosne.

U prijedlog Programa je uvršteno i podizanje spomen ploče za 25. pripadnika Zelenih beretki koji su poginuli 08.06.1992. godine u akciji oslobađanja kote 1162 – Vidikovac, a po prijedlogu koji je Gradu Sarajevu uputilo Udruženje organizatora otpora, veterana rata, dobrovoljaca, prvoboraca i branioca „BOSNAE – ZELENE BERETKE“. Grad Sarajevo bi bio investitor za podizanje ove spomen ploče.

Grad Sarajevo predlaže da se u Program podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo u 2020. uvrsti spomen-obilježje „HVO Sarajevo“.

Komisija za spomenike Gradskog vijeća je utvrdila da je ovaj spomenik od značaja za Grad Sarajevo, te tražila dopune inicijative u smislu idejnog rješenja i finansiranja.

U saradnji sa podnosiocem inicijative „Udruga organizatora otpora, umirovljenih i demobiliziranih branitelja HVO Sarajevo“, Grad Sarajevo je pribavio idejno rješenje i procjenu neophodnih iznosa sredstva za podizanje ovog spomenika.

Opredjeljenje Grada Sarajeva je da sam finansira podizanje ovog spomenika, te preduzme neophodne radnje ishodovanja svih potrebnih dozvola kako bi se ovaj projekat realizovao u 2020. godini.

PREDSJEDAVALJUĆI GRADSKOG VIJEĆA

Dr. Igor Gavrić

Broj: /19
Sarajevo, 2019. godine

**IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI
NA NACRT PROGRAMA PODIZANJA SPOMENIKA OD ZNAČAJA ZA GRAD
SARAJEVO U 2020**

U skladu sa Zaključkom Gradskog vijeća Grada Sarajeva broj: 01-GV-02-955/19 od 25.09.2019. godine, provedena je javna rasprava na Nacrt Programa podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo u 2020.

Pozivi za učešće u javnoj raspravi su, u skladu sa navedenim Zaključkom, upućeni sljedećim subjektima:

- Klubovi vijećnika u Gradskom vijeću Grada Sarajeva
- Svim ostalim zainteresovanim subjektima putem linka na Web stranici Grada Sarajeva.

Javna rasprava je trajala 30 dana odnosno do 25.09.2019. do 25.10.2019. godine

U javnoj raspravi učešće je uzela Komisija za spomenike Gradskog vijeća, i vijećnici Gradskog vijeća i to:

KOMISIJA ZA SPOMENIKE

Zaključkom broj 04-GV-02-916-2/19 od 11.09.2019. godine Komisija za spomenike je iznijela sljedeće:

1. „Komisija za spomenike predlaže da se u Program podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo za 2020. godinu uvrsti podizanje spomen obilježje Grahamu Bamfordu, što je usvojene inicijativa Gradskog vijeća Grada Sarajeva.
2. Komisija za spomenike uslovno podržava Nacrt Programa podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo za 2020. godinu, kada je riječ o podizanju spomen obilježja pod rednim brojem četiri, a to je Spomen obilježje za 25. pripadnika Zelenih beretki koji su poginuli 08.06.1992. godine u akciji oslobađanja kote 1162 – Vidikovac, koju Komisija do sada nije razmatrala, te traži od Predsjedavajućeg Gradskog vijeća zakazivanje sjednice Komisije u roku od sedam dana, na kojoj bi razmatrila i dala mišljenje o navedenoj inicijativi.“

STAV PREDLAGAČA

1. *Cijeneći predloženo i uvažavajući žrtvu koju je podnio Graham Bamford za Grad Sarajevo, moramo zauzeti stav da se u gradskom Budžetu za 2020 godinu*

- ne mogu predvidjeti sredstva za podizanje traženog spomen obilježja iz razloga nedovoljnog prilva sredstava i drugih prioriteta.*
2. *Na 32. sjednici Komisije za spomenike održanoj 18.09.2019. godine razmatrala je Inicijativu Grada Sarajeva za podizanje Spomen obilježja za 25. pripadnika Zelenih beretki koji su poginuli 08.06.1992. godine u akciji oslobađanja kote 1162 – Vidikovac te je konstatovala da je ovo spomen obilježje u skladu sa članom 2. Odluke o spomenicima, odnosno da je spomenik od značaja za Grad Sarajevo.*

GRADSKO VIJEĆE – GRADSKI VIJEĆNICI

31. sjednica Gradskog vijeća Grada Sarajeva, 25.09.2019. godine.

Gradski vijećnik Nuko Grebović je tražio pojašnjenje zašto Spomenik Esadu Arnautaliću odvojen od inicijative i prijedloga za podizanje spomenika Dariju Džamonji i Kemalu Montenu.

STAV PREDLAGAČA

Spomen park „FIS“ predstavlja jedinstvenu spomeničku cijelinu na kojoj se planira podizanje više spomenika ličnostima koji su dali značajan doprinos kulturno-sportskim oblastima u gradu Sarajevu.

Iako su inicijative za podizanje spomenika Dariju Džamonji i Kemalu Montenu došle zasebno od inicijative za podizanje spomenika Esadu Arnautaliću, planirano je da se ova tri spomenika izgrade zajedno u isto vrijeme na istoj lokaciji i tretiraju u istoj budućoj odluci o podizanju konkretnog spomeničkog parka.

PRIJEDLOZI I STAV PREDLAGAČA (GRAD SARAJEVO)

Grad Sarajevo predlaže da se u Programa podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo u 2020. uvrsti spomen-obilježje „HVO Sarajevo“.

Komisija za spomenike Gradskog vijeća je utvrdila da je ovaj spomenik od značaja za Grad Sarajevo, te tražila dopune inicijative u smislu idejnog rješenja, finasiranj i finasiranja.

U saradnji sa podnosiocem inicijative „Udruga organizatora otpora, umirovljenih i demobiliziranih branitelja HVO Sarajevo“ Grad Sarajevo je pribavio idejno rješenje i neophodan iznos sredstva za podizanje ovog spomenika. Opredjeljene Grada Sarajeva je da sam finansira podizanje ovog spomenika, te preduzme neophodne radnje ishodovanja svih potrebnih dozvola kako bi se ovaj projekat realizovao u 2020. godini te smatramo da ga je potrebno uvrstiti u Program podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo u 2020. godini.